

بیماری «کووید-۱۹» یا «ویروس چینی»؟^۱

رضایل شرزه^۲

رؤیا منصفی^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۶/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۷/۲۳

نوع مقاله: پژوهشی

چکیده

شیوع ویروس کرونا در جهان، زیست‌روزمرة انسان در پهنه کره خاکی را با تغییرات عمده‌ای مواجه ساخته و تمامی ابعاد اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی زندگی بشر را دستخوش دگرگونی کرده‌است. آنچه در این میان جالب توجه است چگونگی رویارویی ممالک جهان با این ویروس شوم و شیوه پرداختن به آن در جوامع گوناگون انسانی است که زمینه‌ساز تجارب متفاوتی برای گروه‌های انسانی در این کشورها شده‌است. پاره‌گفته «ویروس چینی» که به طور گسترده‌ای توسط برخی از زمامداران ایالات متحده آمریکا مورد استفاده قرار می‌گیرد و تأکید بر منشأ چینی این ویروس که به طور فزاینده‌ای وارد حوزه عمومی جامعه آمریکایی شده‌است، در تقویت گفتمان مرکز‌گرا و سلسله‌مراتبی غرب علیه جمعیت‌های انسانی حاشیه‌ای و به ویژه چینی نقش عمده‌ای داشته‌است. پژوهش حاضر، بر آن است تا با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و تکیه بر چارچوب نظری تحلیل انتقادی گفتمان ون دایک

^۱ شناسه دیجیتال (DOI): 10.22051/jlr.2020.32771.1912

^۲ دکتری تخصصی مطالعات ترجمه، استادیار گروه زبان و ادبیات انگلیسی، عضو هیات علمی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان (نویسنده مسئول)؛ r.yalsharzeh@azaruniv.ac.ir

^۳ دکتری تخصصی مطالعات ترجمه، استادیار گروه زبان و ادبیات انگلیسی، عضو هیات علمی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان؛ r.monsefi@azaruniv.ac.ir

(Van Dijk, 2008; Van Dijk, 2015) به بررسی چگونگی رویارویی ایالات متحده آمریکا با مهاجران چینی بپردازد. افزون بر این، این پژوهش می‌کوشد تا نشان دهد چگونه «زبان» مورد استفاده برخی دولتمردان آمریکایی و اصرار به انتساب ویروس کرونا به کشور چین، سبب احیای گزینشی حافظه تاریخی ملت آمریکا در مواجهه با مهاجران در سطح «شناختی» می‌شود. همچنین، این زبان مورد اشاره با بازتولید تفکرات قالبی در جامعه، که همواره بر خارجی بودن بیماری و عناصر بیماری‌زا پافشاری کرده‌است، زمینه تقویت گفتمان‌های نژادپرستانه و تحقیر گروه‌های اقلیت در سطح «جامعه» را فراهم می‌آورد. در این میان، استفاده از اصطلاح «کوید-۱۹» هنگام پرداختن به این بیماری به مثابه ابزاری موثر در جهت مقابله با گفتمان مرکزگرای غرب علیه شرق است.

واژه‌های کلیدی: ون دایک، ویروس چینی، بیماری کوید-۱۹، گفتمان نژادپرستانه، شناخت اجتماعی، مدل‌های ذهنی رفتار

۱. مقدمه

ویروس کرونا بیماری نوپیدی است که همه کشورهای جهان را در نوردیده و زیست روزمره مردمان این کره خاکی را با تغییرات عمده‌ای روبه‌رو کرده‌است. این ویروس، تمامی ابعاد زندگی بشری را تحت تأثیر خود قرار داده و تأثیرات غیرقابل انکاری در حیات اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی جوامع گوناگون در پی داشته‌است. کشورهای جهان هر کدام به فراخور استعداد و ظرفیت‌های مادی و معنوی خود به شیوه مخصوصی به مبارزه با این ویروس شوم برخاسته‌اند و سعی در کنترل آسیب‌های گوناگون آن کرده‌اند. با این وجود، صرف نظر از آثار زیان‌بار ویروس کرونا در سراسر جهان، زبان مورد استفاده برای توصیف این ویروس در ایالات متحده در بیدار شدن دوباره گفتمان به حاشیه رانده شده نژادپرستی^۱ و بیگانه‌هراسی^۲ در بین بخش‌هایی از جامعه آمریکایی مؤثر واقع شده‌است. به گفته مارکل و استرن (Markel & Stern, 2002) با وجود پیشرفت‌های شگرف اجتماعی، فرهنگی و پزشکی در جهان غرب در سده گذشته، جوامع غربی همچنان عوامل بیماری‌زا و میکروبی را به مهاجران نسبت می‌دهند. مارکل و استرن (Markel & Stern, 1999) در تأیید گفته خود به نامیده شدن مکزیک‌ها با عنوان انسان‌های شپش‌دار و یهودیان به عنوان افراد مبتلا به بیماری سل اشاره می‌کنند. نسبت دادن عوامل بیماری‌زا به افراد خارجی این تلقی را در جامعه آمریکایی ایجاد می‌کند که مهاجران تهدیدی جدی علیه سلامت ملت آمریکا هستند که این موضوع می‌تواند سبب ایجاد ترس فزاینده در جامعه آمریکایی

¹ ethnocentrism

² xenophobia

شود و بیگانه‌هراسی ناشی از آن را تشدید کند. پژوهش حاضر بر آن است تا با بهره‌گیری از نظریه تحلیل انتقادی گفتمان ون دایک (Van Dijk, 2008; Van Dijk, 2015) و با استفاده از مفاهیمی چون «ساختارهای اجتماعی^۱»، «شناخت اجتماعی^۲»، «دانش مشترک بین‌الذهانی^۳» و «مدل‌های ذهنی رفتار^۴»، به بررسی چگونگی ارتباط انتخاب‌های واژگانی سیاست‌مداران ایالات متحده و گفتمان نژادپرستی پردازد که با متأثر کردن لایه‌هایی از جامعه آمریکایی زمینه‌ساز یورش‌های کلامی و فیزیکی به افراد چینی تبار در جامعه شده‌است. همچنین مقاله حاضر بر آن است تا نشان دهد که چگونه «شناخت اجتماعی» و «دانش مشترک بین‌الذهانی» مردمان آمریکایی از مهاجران که در طول سالیان دراز در تار و پود اندیشه آنان تنیده شده‌است در ایجاد گفتمان تبعیض در جامعه نقشی پراهمیت داشته‌است.

۲. بیان مسأله

از زمان گسترش ویروس کرونا در جهان و تا زمانی که سازمان بهداشت جهانی بیماری ناشی از این ویروس را به نام «بیماری کووید-۱۹» نام‌گذاری کند پاره‌گفتارها و اصطلاحات متفاوتی برای نامیدن این بیماری به کار می‌رفت. پاره‌گفتارها و اصطلاح‌هایی چون «آنفلوآنزای چینی» و «ویروس وهان» با آنکه در روزهای اولیه شیوع بیماری فقط برای اشاره به این ویروس به کار می‌رفت، رفته‌رفته زمینه تقویت گفتمان‌های نژادپرستانه علیه چینی‌ها را فراهم آورد. با اینکه سازمان بهداشت جهانی در نشست سال ۲۰۱۵ خود بر رعایت حقوق انسان‌ها و حیوانات در نام‌گذاری بیماری‌ها تأکید کرده‌است، با این وجود، چگونگی نامیدن ویروس کرونا در ایالات متحده و شیوه گفتار درباره آن بدون در نظر گرفتن مباحث زبانی صرف، واجد معنای اجتماعی، تاریخی و شناختی خاصی است که سبب پیدایش و احیای دوباره گفتمان‌های نژادپرستانه در آن جامعه شده‌است.

بسیاری از کشورهای جهان و به ویژه ایالات متحده آمریکا تاریخ طول و درازی در نسبت دادن عناصر بیماری‌زا و میکروب‌ها به مهاجران دارند. مارکل و استرن (Markel & Stern, 2002) با بررسی تاریخ مهاجرت در آمریکا نشان دادند که دست‌کم بخش‌هایی از جامعه آمریکایی، مهاجران را عامل اصلی ورود بیماری‌ها به داخل کشور می‌دانند و وجود بیماری‌ها را به عواملی چون فقر، جرم، اعتیاد، مهاجرت و حتی کم‌نویسم نسبت می‌دهند.

¹ social structure

² social cognition

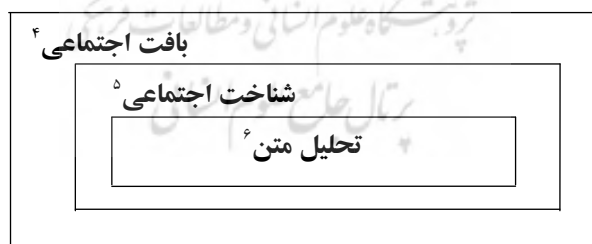
³ shared common knowledge

⁴ mental models of behavior

اکنون، این پرسش مطرح می‌شود که چگونه پرداختن به بیماری کووید-۱۹ در سطح «زبانی» می‌تواند منجر به تقویت گفتمان نژادپرستانه علیه مهاجران در سطح «اجتماعی» شود و استفاده از عنوان‌هایی مانند «ویروس چینی» چگونه می‌تواند زمینه بروز و تقویت رفتارهای کلیشه‌ای و جزم‌اندیشانه علیه مهاجران را فراهم آورد؟

۳. چارچوب نظری پژوهش و روش تحقیق

از دیدگاه تحلیل انتقادی گفتمان، زبان کنشی اجتماعی به شمار می‌رود که هدف از تحلیل انتقادی آن یافتن ارتباط بین ساختارهای کلامی و ساختارهای اجتماعی است. به دیگر سخن، تحلیل انتقادی گفتمان بر آن است تا نشان دهد چگونه ساختارهای قدرت در جامعه در لایه‌های مختلف کلام بازنمود پیدا می‌کند و چگونه زبان در تولید و بازتولید روابط قدرت در جامعه نقش فعالی ایفا می‌کند. هر چند، ون دایک (Van Dijk, 2008; Van Dijk, 2015) بر این باور است که ساختارهای زبانی^۱ و پدیده‌های اجتماعی^۲ در رابطه مستقیم علی-معلولی نیستند، بلکه آنچه در این میان نادیده انگاشته می‌شود ساختارهای «شناختی»^۳ ذهن است. بر اساس تحلیل انتقادی گفتمان ون دایک (Van Dijk, 2006; Van Dijk, 2008; Van Dijk, 2014) در واقع این تفسیر ما از موقعیت‌ها و پدیده‌های اجتماعی است که سبب تغییراتی در شرایط زبانی کلام می‌شود و نه مستقیماً خود موقعیت‌های اجتماعی. بر این اساس، مدل انتقادی ون دایک کلام را در سه سطح زبانی، شناختی و اجتماعی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد:

شکل ۱: مدل تحلیل انتقادی گفتمان (Van Dijk (2008)

¹ discourse structure

² social phenomenon

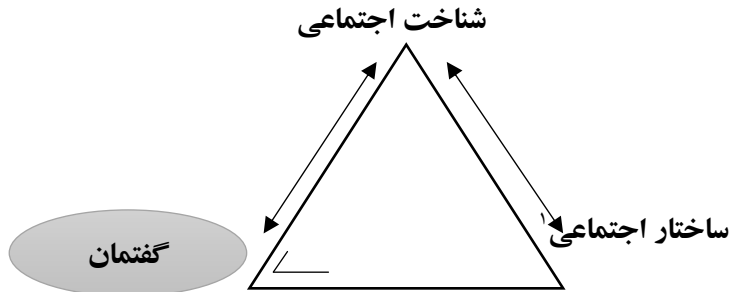
³ cognition

⁴ social context

⁵ social cognition

⁶ text analysis

آنچه در تصویر بالا قابل مشاهده است وجود عامل «شناخت اجتماعی» است که به معنی درک و تفسیر انسان از موقعیت‌های اجتماعی به کمک دانش مشترک اجتماعی و مدل‌های ذهنی است. تصویر پائینی ارتباط این عناصر سه‌گانه را نشان می‌دهد:

شکل ۲: مثلث کلام، شناخت و جامعه^۲ (Van Dijk (2008)

تصویر (۲)، نشان می‌دهد که ارتباط و تأثیر متقابل بین کلام و ساختارهای اجتماعی توسط عامل سومی به نام «شناخت اجتماعی» انجام می‌گیرد. پژوهش حاضر با بهره‌گیری از مثلث بالا، گفتمان نژادپرستانه موجود در سخنان برخی از مقامات آمریکایی در ارتباط با ویروس کرونا را در سه سطح کلام، شناخت اجتماعی و اجتماع تجزیه و تحلیل خواهد کرد و با بررسی تاریخی چگونگی رویارویی با کشورهای غربی و به ویژه ایالات متحده با مهاجران نشان خواهد داد که چگونه نظام نابرابری و نگاه سلسله‌مراتبی غرب به شرق در عمیق‌ترین لایه‌های هویتی برخی از مردمان آمریکایی رسوخ کرده و با تبدیل شدن به «مدل ذهنی رفتار با مهاجران» به دانش مشترک بین‌الذهانی در بین گروه‌هایی از جامعه آمریکایی بدل شده و نگرشی خاص نسبت به مهاجران را در ذهنیت آنان نهادینه کرده است. پژوهش حاضر همچنین از مدل «بازنمایی گفتمانی قدرت»^۳ ون دایک (Van Dijk, 2015) در تحلیل اجتماعی بهره خواهد برد.

پژوهش حاضر با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند آن دسته از سخنان دونالد ترامپ و مایک پومپئو را برگزیده است که به صورت آشکاری از اصطلاح‌های «ویروس چینی» و «ویروس وهان» بهره گرفته شده است. با توجه به تأکید خاندانی و همکاران (Khandani et al., 2020) بر اهمیت توییت در شکل‌دهی کنش‌های اجتماعی و کنترل گفتمان عمومی جامعه، بیشتر نمونه‌های زیر از توییت‌های این مقامات سیاسی برگزیده شده است.

¹ social structure

² discourse, cognition, and society triangle

³ discursive reproduction of power

۴. تحلیل کلامی^۱

ایدئولوژی نژادپرستانه، به گمان ون دایک (Van Dijk, 1998)، در نتیجه دو قطبی کردن فضای جامعه و گروه‌بندی جمعیت‌های انسانی به «خودی» و «غیر خودی» تکوین یافته و گسترش می‌یابد. برجسته کردن افعال و کنش‌های مثبت گروه‌های انسانی «خودی» و تحقیر و خوار شمردن ویژگی‌های برجسته «دیگری» یکی از عواملی است که به برپایی نظام تبعیض در جامعه منجر می‌شود. ون دایک (Van Dijk, 1998) در جدول زیر، افزون بر دسته‌بندی جمعیت‌های انسانی، چگونگی بازنمایی کنش‌های اجتماعی «ما» و «آنان» را نمایش می‌دهد.

جدول ۱: دسته‌بندی گروه‌های انسانی به ما^۲ و آن‌ها^۳ - ون دایک (Van Dijk, 1998)

	ما	آن‌ها
برجسته‌سازی ^۴	ویژگی‌های مثبت ^۵ / کنش‌ها ^۶	ویژگی‌های منفی / کنش‌ها
تحقیر ^۷	ویژگی‌های منفی ^۸ / کنش‌ها	ویژگی‌های مثبت / کنش‌ها

بررسی سخنان دونالد ترامپ و مایک پومپئو وزیر خارجه آمریکا نشان‌دهنده برجسته‌سازی اقدامات مثبت و تأکید بر مبارزه بی‌امان آمریکا با ویروس کرونا است. این سخنان در عین حال، تصویری نامطلوب از چین و اقلیت چینی در جامعه آمریکا به تصویر می‌کشد؛ گو آنکه، این کشور مسئول تمامی خسارات به بار آمده در اثر شیوع ویروس کرونا در جهان است.

۱. توییت دونالد ترامپ در ۲۱ جولای ۲۰۲۰ (Trump, 2020):

We are United in our effort to defeat the Invisible China Virus, and many people say that it is Patriotic to wear a face mask when you can't socially distance.

دونالد ترامپ در توییت خود از یکپارچگی و تلاش آمریکایی‌ها در مقابله با ویروس چینی سخن می‌گوید و با استفاده از اصطلاح «ویروس چینی» به تحقیر جامعه چینی می‌پردازد. تأکید بر تلاش آمریکا در مقابله با بیماری و گناه‌کار جلوه دادن چین در شیوع ویروس کرونا در واقع برجسته کردن گروه خودی و تحقیر گروه دیگری است.

¹ discourse analysis

² us

³ them

⁴ positive properties

⁵ actions

⁶ emphasizing

⁷ negative properties

⁸ mitigating

۲. توییت ترامپ در ۱۸ مارس ۲۰۲۰ (Trump, 2020):

I always treated the Chinese Virus very seriously, and have done a very good job from the beginning, including my very early decision to close the "borders" from China - against the wishes of almost all. Many lives were saved.

در این توییت، دونالد ترامپ از اقدامات مثبت خود از قبیل بستن مرزها با چین سخن می‌راند و تأکید می‌کند که آمریکا از ابتدا راه درستی در مقابله با این ویروس در پیش گرفته‌است. برجسته کردن اقدامات آمریکا در این توییت آشکار است. در مقابل، استفاده از اصطلاح «ویروس چینی» در واقع تأکید بر نقش مخرب «آن‌ها» در جامعه آمریکا و کل جهان است که ارمغانی جز بیماری برای مردم جهان ندارند.

۳. توییت ترامپ در ۱۷ مارس ۲۰۲۰ (Trump, 2020):

The United States will be powerfully supporting those industries, like Airlines and others, that are particularly affected by the Chinese Virus. We will be stronger than ever before.

در توییت بالا، دونالد ترامپ با تکرار اصطلاح ویروس چینی، «آن‌ها» را مسئول خسارات به شرکت‌های گوناگون ایالات متحده می‌داند. وی سپس با مثبت جلوه دادن تلاش‌های آمریکا در مقابله با این ویروس تصویری مطلوب از ایالات متحده به دست می‌دهد.

۴. توییت مایک پومپئو در ۲۶ مارس ۲۰۲۰ (Pompeo, 2020):

While the Wuhan Virus was at the top of the G7 agenda, we still reinforced other important priorities: holding authoritarian regimes accountable for malign behavior; advancing the Afghan Peace Process; and continuing our vigorous fight against terrorism.

برجسته‌سازی نقش «ما» و تخریب «دیگری» در این جمله به خوبی دیده می‌شود. مایک پومپئو نه تنها از تلاش آمریکا در مقابله با ویروس وهان سخن می‌گوید بلکه این کشور را در حال حل و فصل سایر مشکلات جهانی نیز معرفی می‌کند.

۵. همایش مطبوعاتی ترامپ در ۱۸ مارس ۲۰۲۰ (Trump, 2020):

It's not racist at all. No, it's not at all. It's from China. That's why. It comes from China. I want to be accurate.

ون دایک (Van Dijk, 2014) یکی از ویژگی‌های مهم گفتمان نژادپرستانه را جنبه «رافع مسئولیت» آن می‌داند. ون دایک (Van Dijk, 2014. p. 27) با بیان اینکه «یک جنبه مهم گفتمان تبعیض، عبارات نشان‌دهنده سلب مسئولیت از خود است؛ پاره‌گفتارهایی که به صورت گذرا به ویژگی مثبت خود اشاره می‌کند (مانند، من یک نژادپرست نیستم)، در حالی که ویژگی

منفی طرف مقابل را برجسته می‌کند». با توجه به اینکه در جهان امروزی نمی‌توان به صورت آشکار گفتمان نژادپرستی را تبلیغ کرد، جمله ترامپ به صورت ضمنی مسئولیت شیوع ویروس کرونا را بر عهده چین قرار می‌دهد و سعی در اشاره به یک صفت مثبت خود یعنی «دقیق بودن» می‌کند.

بهره‌گیری استعاری از پاره‌گفته «ویروس چینی» برای شرح ویروس ناشناخته کرونا نمونه‌ای اعلا از دیگری‌سازی در گفتمان غربی است که مهاجران را در مرتبه‌ای نازل‌تر از خود نشان می‌دهد. همان‌گونه که زبان‌شناسانی چون لاکوف و جانسون (Lakoff & Johnson, 2003) نشان داده‌اند، استعاره‌های زبانی عناصر بلاغی و زبانی صرف نیستند بلکه در شکل‌گیری درک ما از جهان نقش با اهمیتی ایفا می‌کنند. مردمان آمریکایی که در کی مبهم از ویروس نوظهور کرونا دارند با شنیدن عبارت «ویروس چینی» با رجوع به حافظه تاریخی خود و با فعال کردن تلقی انسان غربی از شرق و به خصوص کشور چین به درکی از ویروس کرونا می‌رسند که بر پایه آن این ویروس به مانند چینی‌ها عنصری آلوده است که می‌بایست با آن مقابله کرد. زیرا استعاره ویروس چینی بدین معنی است که این ویروس و مردمان چین دارای خصیصه‌ها و ویژگی‌های مشترکی چون آلودگی و هولناکی هستند.

جمله‌های بالا نشان می‌دهند که چگونه افراد بانفوذ و نخبگان نمادین جامعه با انتخاب‌های واژگانی خود سعی در کنترل گفتمان عمومی جامعه علیه اقلیت چینی دارند و با برجسته‌سازی اقدامات خود در مبارزه با ویروس کرونا تصویری ناپسند از چین به دست می‌دهند. حال، نقش عامل «شناخت اجتماعی» در چارچوب تحلیلی ون دایک چیست و سهم این عامل در بروز خشونت اجتماعی علیه مهاجران چه می‌تواند باشد؟

۵. تحلیل شناختی: «دانش مشترک بین‌الذهانی» و «مدل‌های ذهنی رفتار با مهاجران» در ذهنیت جامعه آمریکایی

به باور ون دایک (Van Dijk, 1993, P. 257) «شناخت اجتماعی به بازنمودهای مشترک اجتماعی^۱ از پدیده‌های جمعی، گروه‌ها و ارتباط آن‌ها با یک‌دیگر و همچنین فعالیت‌های ذهنی مانند تفسیر، تفکر، بحث و یادگیری گفته می‌شود». ون دایک (Van Dijk, 2006) بر این باور است که ارتباطی غیرمستقیم بین زبان و گزینش‌های واژگانی و اعمال اجتماعی وجود دارد. وی حلقه اتصال این پیوند را «شناخت اجتماعی» می‌داند. به بیان ون دایک (Van Dijk, 1993, P. 108) «بازنمودهای اجتماعی در ذهن گویش‌وران (مانند دانش اجتماعی

¹ social representation

مشترک، عقاید، نگرش‌ها و ایدئولوژی‌ها) محل اتصال پدیده‌های اجتماعی و زبان هستند». بازنمود سخنان برخی از مقامات آمریکایی در ذهن مردمان این کشور سبب فعال شدن دانش مشترک اجتماعی علیه مهاجران، نگرش منفی به آن‌ها و ایدئولوژی نژادپرستانه نسبت به مهاجران شده‌است و درک و تفسیر انضمامی از سخنان مقامات آمریکایی از سوی لایه‌هایی از جامعه آمریکا مسبب بروز اعمال خشونت‌آمیز در سطح اجتماعی گردیده‌است. الگوی‌های ذهنی موجود در تفکر مردمان غربی و دانش مشترک اجتماعی آن‌ها در طول قرن‌ها رفتار تبعیض‌آمیز با مهاجران تکوین یافته و تبدیل به قالب‌های تثبیت شده در ذهن آنان شده‌است. ون دایک (Van Dijk, 1990, P. 66)، مدل‌های ذهنی را «بازنمایی شناختی تجارب شخصی شامل دانش شخصی و عقاید که در حافظه رویدادی ذخیره می‌شود» تعریف می‌کند. به گمان ون دایک (Van Dijk, 2006; Van Dijk, 1995) این مدل‌های ذهنی که به بخشی از حافظه بلندمدت فرد تبدیل شده‌اند، نقشی اساسی در درک و تفسیر گفتمان و رویدادهای اجتماعی دارند. وی بیان می‌دارد (Van Dijk, 2006, P. 169) «مدل‌های ذهنی زیربنایی فرهنگی (و بنابراین متغیر) دارند». بنابراین، این مدل‌ها که به واسطه آن افراد جامعه کلام و پدیده‌های اجتماعی را درک و تفسیر می‌کنند پدیده‌های اجتماعی‌اند که در طول زندگی فرد در اجتماع ساخته و پرداخته می‌شود.

بررسی تاریخی چگونگی رویارویی مردمان غربی با مهاجران نشان‌دهنده فرایند تکوین یافتن «شناخت اجتماعی» و «مدل‌های ذهنی رفتار با مهاجران» در ذهنیت جامعه غربی است. شواهد تاریخی گویای آن است که مهاجرت چینی‌ها به آمریکا با فراز و نشیب‌های گوناگونی همراه بوده‌است. چینی‌ها که در جستجوی کار و زندگی بهتر پا به قاره آمریکا می‌گذاشتند در مواردی با بد رفتاری آمریکایی‌ها روبه‌رو می‌شدند. این رفتارهای تبعیض‌آمیز رفته‌رفته با رسوخ در اعماق ذهنیت غربی رفتار کلیشه‌ای با مهاجران را به مردمان غربی آموخت. بر پایه گفته مارکل (Markel, 1999) و شاه (Shah, 2001)، مهاجران چینی در ابتدای ورود به خاک آمریکا تحت آزمایشات گوناگون پزشکی قرار می‌گرفتند و در مواردی نیز با مواد ضد عفونی کننده شست‌وشو می‌شدند. مک کلین (McClain, 1994)، در مقاله خود شروع احساسات ضد چینی در آمریکا را به اواسط قرن نوزدهم میلادی نسبت می‌دهد؛ زمانی که کارگران چینی با مشارکت خود سهم عمده‌ای در راه‌اندازی راه آهن سراسری آمریکا بر عهده داشتند. به باور کیوری (Gyory, 1998)، اوج حرکات تبعیض‌آمیز علیه مهاجران چینی در سال ۱۸۸۲ در «لایحه راه ندادن چینی‌ها به آمریکا» تجلی یافت که بر پایه آن مهاجرت کارگران چینی به آمریکا به طور کامل ممنوع اعلام

¹ Chinese exclusion act

گردید. این حرکات تبعیض آمیز علیه اقلیت‌ها در جامعه آمریکا تا قرن حاضر نیز ادامه داشته است و قتل جورج فلوید^۱، سیاه‌پوست آمریکایی، در ۲۵ می سال ۲۰۲۰ به دست پلیس فدرال آمریکا نمونه‌ای از این نظام تبعیض به شمار می‌رود. تصویر پائین که در سال ۱۸۸۲ منتشر شده است آشکارا رانده شدن چینی‌ها از آمریکا را به تصویر کشیده است. این تصاویر فرایند ساخته و پرداخته شدن مدل‌های ذهنی رفتار با مهاجران در ذهنیت جامعه آمریکایی را به نمایش گذاشته است.

شکل ۴: «چینی‌ها باید بروند»^۳

شکل بالا، تصویری از عمو سام، نماد شخصیتی و تجسم ملیت آمریکا، را نشان می‌دهد که در حال بیرون راندن یک فرد چینی از آمریکا است. نوشته‌ای که عمو سام در دست دارد تبلیغ ماده‌ای ضد عفونی کننده است که آلودگی‌ها را می‌زداید. در این تصویر چینی‌ها به مثابه عوامل

¹ George Floyd

² the Chinese must go

³ 19th century political cartoon: uncle Sam kicks out the Chinaman, referring to the Chinese exclusion act (<http://projects.leadr.msu.edu/makingmodernus/exhibits/show/chineseexclusionact1882/item/333>).

میکروپزا و آلوده هستند و ملت آمریکا در حال پاک‌سازی خود از پلیدی وجود آنان است. عبارت «چینی‌ها باید بروند» در قسمت پائین تصویر و استفاده از ماده ضد عفونی کننده برای مقابله با چینی‌ها نشان از ذهنیتی است که عوامل خارجی را عناصری آلوده و میکروبی به شمار می‌آورد که می‌باید خاک آمریکا را ترک کنند.

شکل ۵: تنبیه یک فرد چینی توسط عمو سام^۱

تصویر بالا که در سال ۱۸۷۰ منتشر شده است، فرد چینی را نشان می‌دهد که کفشی از فردی سفیدپوست دزدیده است و به همین سبب، به وسیله عمو سام و دو سفیدپوست دیگر تنبیه می‌شود. این تصویر گویای آن است که چگونه چینی‌ها در جامعه آمریکای آن زمان به تصویر کشیده می‌شدند و تصورات کلیشه‌ای در مورد آنان ساخته و پرداخته می‌شد. در این تصویر، عوامل بروز نابه‌سامانی‌های اجتماعی و جرم و جنایت به افراد خارجی و به ویژه چینی نسبت داده شده است و سفیدپوستان از حایگاهی فرادست، رفتارهای مجرمانه آنان را کنترل می‌کنند. تولید و انتشار تصاویری از این دست در جامعه آمریکا و حضور گفتمان تمامیت‌خواه و سلسله‌مراتبی غرب علیه جمعیت‌های مهاجر به تدریج زمینه‌ساز برخوردهای تحقیرآمیز با گروه‌های چینی در جامعه آمریکایی شده است و پست شمردن جمعیت‌های شرقی مهاجر و رفتار تبعیض‌آمیز با آنان را به دانش مشترک اجتماعی بدل کرده است. همچنین، ایجاد الگوهای ذهنی برخورد سلسله‌مراتبی با مهاجران و تقویت نگرش منفی نسبت به اقلیت‌های غیر غربی از نتایج این دست اقدامات است.

¹ a cartoon from the Canadian illustrated news depicting a Chinese worker being beaten by uncle Sam and two other men, Oct. 15, 1870. (library and archives Canada, copy negative C-050449; <https://www.bac-lac.gc.ca/eng/Pages/home.aspx>).

شکل ۶: مرد چینی پشت دروازه آمریکا^۱

تصویر بالا که در سال ۱۸۸۲ منتشر شد، مرد چینی افسرده‌ای را نشان می‌دهد که از ورود به آمریکا ناامید شده‌است. در کنار دیوار دروازه عبارت جالب توجهی نوشته شده‌است که نشان‌دهنده احساسات ضد چینی در آمریکا است. در روی دیوار نوشته شده‌است که ورود همه مردم اعم از کمونیست‌ها، افراد بی‌دین و پوچ‌گرا، سوسیالیست‌ها و حتی افراد مجرم و بزه‌کار به آمریکا آزاد است ولی هیچ فرد چینی اجازه وارد شدن به خاک آمریکا را ندارد. این تصویر گویای آن است که چینی‌ها در جامعه آمریکای آن زمان بسیار فرومایه شمرده می‌شدند تا آن جایی که حتی از افراد مجرم و گناهکار نیز فرومایه‌تر به شمار می‌آمدند.

¹ a political cartoon from 1882, showing a Chinese man being barred entry to the "Golden Gate of Liberty". The caption reads, "We must draw the line *somewhere*, you know". (<https://www.loc.gov/resource/cph.3b48680/>)

شکل ۷: اخراج یک فرد چینی از ایالت بریتیش کلمبیای کانادا^۱

تصویر بالا که در سال ۱۸۷۹ منتشر شد، یک مهاجر چینی را نشان می‌دهد که به سبب نیاموختن آداب و رسوم غربی، مجبور به ترک این ایالت می‌شود. نوشته پائین تصویر مکالمه‌ای را بین فرماندار ایالت و فرد چینی نشان می‌دهد. در این مکالمه، آقای فرماندار خطاب به فرد چینی می‌گوید که «تو نمی‌توانی مانند ما باشی»^۲. فرد مهاجر چینی علت این امر را جویا می‌شود و این گونه پاسخ دریافت می‌کند که شما چینی‌ها «مشروبات الکلی نمی‌نوشید، درباره سیاست حرف نمی‌زنید و مانند ما رأی نمی‌دهید»^۳. تصویر بالا به خوبی نشان می‌دهد که جامعه فرادست غربی با انکار هویت گروه‌های اقلیت و حاشیه‌ای سعی در ترغیب آنان در جذب شدن در تمدنی بالاتر را دارد. ناتوانی در تقلید از فرهنگ غربی و یا پافشاری بر حفظ هویت فرهنگی خود در نهایت اخراج از جامعه غربی را سبب می‌شود.

چگونگی رفتار با اقلیت چینی در جامعه آمریکایی از قرن نوزده به این سو که در چهار تصویر بالا مشهود است سبب ایجاد «مدل‌های ذهنی رفتار با مهاجران» و «دانش مشترک اجتماعی» در میان دست کم لایه‌هایی از جامعه آمریکایی شده‌است. به گمان ون دایک (Van Dijk, 2014)

¹ Library and Archives Canada/MIKAN (<https://www.bac-lac.gc.ca/eng/Pages/home.aspx>)

² You can't or won't assimilate with us

³ You won't drink whisky, talk politics and vote like us

شکل‌گیری مدل‌های ذهنی در حقیقت بازنمایی تجربه اجتماعی افرادی است که در دو‌یست سال گذشته شاهد رفتاری نابرابر با جمعیت‌های انسانی مهاجر در جوامع غربی بوده‌اند. نظام سلسله‌مراتبی و مرکز‌گرایی غرب با رفتارهای پیوسته تحقیرآمیز خود علیه گروه‌های اقلیت، مدل‌های ذهنی تحقیر اقلیت‌ها و دانش مشترک اجتماعی مبنی بر پست شمردن گروه‌های مهاجر را در تار و پود ذهنیت غربی تنیده‌است. این «شناخت اجتماعی» که به گمان ون دایک (Van Dijk, 2014) در شکل‌گیری نگرش منفی و ایدئولوژی نژادپرستانه افراد غربی نسبت به دیگر جوامع نقش عمده‌ای دارد سبب اعمال خشونت‌آمیز نسبت به جمعیت‌های انسانی اقلیت در سطح اجتماع شده‌است.

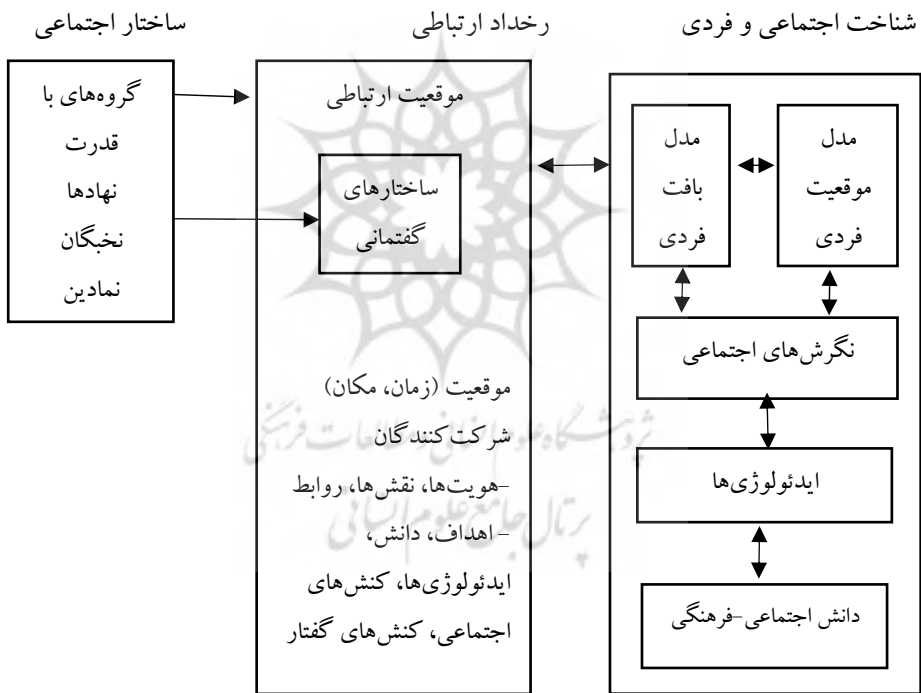
مردمان غربی در رویارویی با اصطلاح «ویروس چینی» با مراجعه به الگوهای ذهنی و فعال کردن دانش مشترک بین‌الذهانی خود از افراد غیر غربی اقدام به درک و تفسیر گفتمان تبعیض‌آمیز رایج در جامعه بر علیه چینی‌ها می‌کنند. ون دایک (Van Dijk, 1998) معتقد است تحقیر و تنفر از گروه‌های اقلیت در جامعه، امری فردی نیست بلکه فرایندی اجتماعی است که فرد طی اجتماعی شدن آن را می‌آموزد. تاریخ طول و دراز تحقیر اقلیت‌ها در جوامع غربی که سبب پیدایش و ساخته شدن الگوهای ذهنی رفتار با مهاجران شده‌است در گفتمان مسلط غرب‌گرا از طریق رسانه‌ها و سخنان نخبگان سیاسی بازتاب داده می‌شود. همان‌گونه که در قسمت پسین مشاهده خواهید کرد استفاده از اصطلاح «ویروس چینی» مردمان غربی را به درک و تفسیر گفتمانی سخنان مقامات سیاسی ترغیب می‌کند. باز نمود درک گفتمانی از این سخنان در سطح جامعه قابل مشاهده است که بر پایه گزارش روزنامه آمریکایی ان بی سی در ۲۷ مارس سال ۲۰۲۰، جامعه آمریکا فقط در یک هفته شاهد بیش از ۶۵۰ حمله نژادپرستانه علیه آسیایی تبارها بود.

۶. تحلیل اجتماعی: زبان چگونه تنفر ایجاد می‌کند؟

همان‌گونه که ون دایک (Van Dijk, 2015) در مدل «بازتولید گفتمانی قدرت» اشاره می‌کند، «ساختارهای اجتماعی» از قبیل نخبگان نمادین^۱، نهادها و گروه‌های ذی‌نفوذ در شکل‌دهی گفتمان مسلط در جامعه نقش عمده‌ای ایفا می‌کنند. این ساختارهای اجتماعی، گفتمان رایج در جامعه را تعیین و ترویج می‌کنند. استفاده پی‌درپی یکی از این ساختارهای قدرت اجتماعی یعنی دونالد ترامپ از پاره‌گفته «ویروس چینی» و تأکیدات وزیر خارجه آمریکا بر منشأ چینی ویروس کرونا در شکل‌گیری گفتمان نابرابری در جامعه آمریکا که سابقه طول و درازی در تنفر از مهاجران و به

¹ symbolic elite

خصوص چینی‌ها دارد مؤثر واقع شده‌است. این گفتمان که در عالی‌ترین شکل خود در سخنان رئیس‌جمهور آمریکا تجسد یافته‌است با فعال کردن «شناخت اجتماعی» انسان غربی از شرق و همچنین با استفاده از الگوهای ذهنی رفتار با مهاجران به رادیکال شدن فضای عمومی جامعه منجر شده‌است و یورش‌های کلامی و فیزیکی و توهین‌های نژادپرستانه را نسبت به افرادی که با منشأ این بیماری در ارتباط‌اند تشدید کرده‌است. آنچه در این میان درخور توجه است تأثیر متقابل شناخت اجتماعی و الگوهای نهادینه شده رفتار با مهاجران است که در استمرار و تقویت گفتمان تبعیض در جامعه مؤثر است. این عناصر شناختی با بازتولید روایات تاریخی آلودگی و مجرم بودن چینی‌ها در حافظه تاریخی ملت آمریکا سرنوشتی غم‌انگیز برای گروه‌های اقلیت در جامعه رقم می‌زند.

شکل ۸: بازنمود گفتمانی قدرت - ون دایک (Van Dijk, 2015)

مدل بالا، نشان دهنده تأثیر دو مؤلفه «ساختارهای اجتماعی» و «شناخت اجتماعی» در گفتمان و کنش‌های اجتماعی است. سخنان دونالد ترامپ به عنوان یکی از نخبگان سیاسی آمریکایی در «ساختار اجتماعی» این کشور و «دانش شناختی-اجتماعی» و نگرش منفی مردمان آمریکایی نسبت

به مهاجران در تدوam گفتمان تبعیض در جامعه موثر افتاده است. مؤلفه «ساختارهای اجتماعی» در سمت چپ مدل بالا، با قدرت خودگفتمان رایج در جامعه و ساختارهای آن را کنترل می کند. استفاده از استعاره «ویروس چینی» و مقصر جلوه دادن چین در شیوع ویروس کرونا در بیانیه های مقامات آمریکایی نمونه ای از قدرت کنترل گفتمان توسط ساختارهای قدرتمند اجتماعی است. از سوی دیگر در قسمت راست مدل، «شناخت اجتماعی» و نگرش منفی نسبت به مهاجران که در طول سالیان دراز وارد ذهنیت انسان غربی شده است در تقویت گفتمان تبعیض در جامعه مؤثر است. اثر توأمان این دو مؤلفه کنترل گفتمان منجر به بروز کنش های اجتماعی علیه مهاجران در جامعه شده است. نکته در خور توجه تأثیر متقابل گفتمان نابرابری در جامعه بر تشدید و تقویت نگرش منفی نسبت به گروه های اقلیت است. حضور گفتمان تبعیض می تواند به بازسازی و تشدید نگرش منفی جامعه غربی نسبت به مهاجران و همچنین به بازتعریف و تقویت مدل های ذهنی رفتار با مهاجران منجر شود.

زبان محل اتوریته و سرشار از مناسبات قدرت است. چنین به نظر می رسد که استفاده از اصطلاح «ویروس چینی» و «ویروس وهان» در واقع امتداد نگاه پارادایمی غرب و به ویژه آمریکا به دیگران و به ویژه کشور چین است. پدیده های اجتماعی مانند حمله و توهین های نژادپرستانه به گروه های اقلیت و حاشیه ای آسیایی و چینی در جامعه آمریکا پدیده هایی انضمامی اند و در بستر تاریخی- اجتماعی خاصی رویش و زایش پیدا می کنند. درک گفتمانی لایه هایی از جامعه آمریکایی از سخنان دونالد ترامپ و تداوم و تکرار عبارت ویروس چینی در فضای عمومی جامعه با برجسته سازی گزینشی و احساسی حافظه تاریخی مردم آمریکا که در تاریخ خود به خوبی با تحقیر مهاجران به عنوان گروه های حاشیه ای آشنا هست، سبب پررنگ شدن نوعی وطن پرستی افراطی در میان بخش هایی از جامعه آمریکایی شده است. به بیان دیگر، استفاده از این نوع زبان با مهندسی حافظه تاریخی آمریکاییان در نهایت به گفتمان برتریت جامعه آمریکایی، ملت فرادست آن و گفتمان مرکز گرای غربی منجر می شود و گروه های چینی اقلیت را بیش از پیش در معرض تهدیدهای فزاینده قرار می دهد. آنچه در تصویر پائینی نمایش داده شده است در واقع واکنش این گروه های فرودست در جامعه آمریکا است که سعی در مقابله با روند بیگانه هراسی و برتری نژادی غرب بر سایر نژادها دارند.

شکل ۹: «نژاد من ویروس نیست»^۱

جمله «نژاد من ویروس نیست» در دست یکی از شرکت‌کنندگان در حرکت اعتراضی در واقع تأیید دیدگاه مارکل و استرن (Markel & Stern, 2002) است که از منظر مردمان غربی مهاجران و گروه‌های اقلیت با عناصر بیماری‌زا و میکروبی در ارتباط‌اند و در واقع این گروه‌های اقلیت هستند که بیماری‌ها را وارد خاک آمریکا می‌کنند.

تبدیل چین‌ستیزی و بیگانه‌هراسی در برابر آمریکادوستی به «کالا» و رجوع‌گزینی به گذشته تاریخی برای فروش آن کارکرد سیاسی زبان را نشان می‌دهد. پاره‌گفته «ویروس چینی» در واقع تجسد تمام عیار گفتمان تمامیت‌خواه غرب در برابر شرق است که با استفاده از زبان و گزینش‌های واژگانی سعی در فروش کالای بیگانه‌هراسی به بخش‌هایی از جامعه آمریکایی دارد تا زمینه اقدامات خشن و تهدیدآمیز علیه جمعیت‌های مهاجری که ناقل بیماری می‌خوانندشان فراهم آورد. ساز و کاری که مردمان غربی را به خرید کالاهایی از این دست بر می‌انگیزد بی‌گمان زبان و نحوه چینش واژگان آن است. تکرار و تداوم استفاده از واژگان و مفاهیمی خاص در فضای اجتماعی سبب شکل‌گیری تصورات ذهنی خاصی در مخاطبان می‌شود و آنان را به پذیرش آن مفاهیم ترغیب می‌کند.

در این میان عملکرد سازمان بهداشت جهانی در نام‌گذاری این بیماری به نام کووید-۱۹ می‌تواند حرکتی در راستای تضعیف گفتمان فرادست-فرودست غرب علیه شرق باشد. اصطلاح کووید-۱۹ می‌تواند با دور کردن افکار عمومی جامعه از منشأ بیماری، خشم و رفتارهای تبعیض‌آمیز غرب بر علیه اقلیت چینی را کاهش دهد. بنابراین، بهره‌گیری از عبارات «ویروس

¹ my ethnicity is not a virus (<https://www.scmp.com/comment/opinion/article/3078173/are-old-prejudices-against-asian-americans-behind-new-racist>)

² AP photo/Steven Senne

چینی» و «کووید-۱۹» آثار و پیامدهای اجتماعی کاملاً متفاوتی در پی خواهد داشت. گزینه اول با تحریک احساسات عمومی جامعه مسبب اعمال خشونت‌آمیز علیه جامعه اقلیت می‌شود و گزینه دوم با تلطیف کردن فضای عمومی جامعه حاشیه امنی برای گروه‌های اقلیت فراهم می‌آورد و اجتماع را به سامان و نظم رهنمون می‌سازد.

۷. بحث و نتیجه‌گیری

انتخاب‌های واژگانی و استفاده‌ی درپی از اصطلاح ویروس چینی که به وسیله برخی از نخبگان سیاسی آمریکایی به کار برده می‌شود، سبب اعمال خشونت‌آمیز در جامعه آمریکایی شده‌است. با این وجود به گمان ون دایک (Van Dijk, 2008) زبان و واژگان آن به طور مستقیم نقشی در ایجاد خشونت در جامعه ندارند. به باور ون دایک (همان)، آنچه در این میان نقش مهمی ایفا می‌کند، تفسیر شخص از پدیده‌های اجتماعی است که در بروز رفتارهای ناخوشایند مؤثر است. درک و تفسیر پدیده‌های اجتماعی موضوعی فردی نیست بلکه مردمان آمریکایی در طول زیستن جمعی خود این تفاسیر را آموخته‌اند و مدل‌های ذهنی رفتار و دانش اجتماعی مشترک آن را در خود درونی کرده‌اند. همان‌گونه که تصاویر رفتار با چینی‌ها گویای آن است، تاریخ طول و دراز تحقیر اقلیت‌ها در جوامع غربی و تکرار مداوم آن توسط گفتارهای مسلط در جامعه سبب درونی شدن برداشت انسان غربی از جوامع غیر غربی شده‌است. جامعه آمریکایی در رویارویی با پدیده‌هایی چون ویروس کرونا با رجوع به درون‌مایه «شناخت اجتماعی» خود که سرشار از الگوهای برتری غربی بر انسان شرقی است به تفسیر پدیده‌های اجتماعی می‌پردازد و این تفسیر پدیده‌ها به وسیله قوه «شناخت» به همراه قدرت «ساختارهای اجتماعی» در کنترل گفتار غالب در جامعه است که در سطح اجتماعی سبب بروز خشونت علیه جمعیت‌های مهاجر می‌شود.

جوامع غربی و به ویژه ایالات متحده آمریکا با استفاده از پاره‌گفته «ویروس چینی» به جای بیماری «کووید-۱۹» بار دیگر به بازنمایی شرق از دیدگاه خود پرداختند. استفاده‌ی درپی از اصطلاح ویروس چینی در توصیف ویروس کرونا نشان داد که احساسات غرب مدارانه در لابه‌لای گفتار حقوق بشری و مساوات‌خواهی غرب به خوبی قابل مشاهده است. تأکیدات پی‌درپی بر قاره آسیا و به ویژه آسیای شرقی در انتشار بیماری، بار دیگر ذهنیت انسان غربی از جهان شرق را به نمایش گذاشت و نشان داد که گفتار بربریت، بی‌فرهنگی و آلودگی شرق همچنان در ذهن دست کم بخش‌هایی از جامعه غربی باقی مانده‌است و قالب‌های تثبیت شده ذهن غربی، انسان شرقی را همچنان منشأ آلودگی و وحشی‌گری قلمداد می‌کند. بهره‌گیری از مواد ضد‌عفونی کننده به وسیله عمو سام بر علیه مردمان چین در آمریکای قرن نوزدهم و استفاده از عبارت ویروس چینی

توسط دونالد ترامپ در آمریکای قرن بیست و یکم گویای آن است که ذهن انسان غربی هم چنان سرشار از دوانگاری‌های قرن نوزدهمی «غرب اصیل» در برابر «شرق وحشی ناصیل» و «غرب با فرهنگ» در برابر «شرق بی‌فرهنگ» است و همچنان بر حول گفتمان غرب‌مداری و مرکز‌گرایی می‌چرخد. استفاده از اصطلاح کووید-۱۹ مبارزه با چنین افکاری است.

فهرست منابع

کلانتری خاندانی، عزت‌اله، محمد حسن فرخی و موسی غنچه‌پور (۱۳۹۹). «تحلیل گفتمان انتقادی توئیتهای ترامپ بر اساس مدل ون دایک». *زبان‌پژوهی*. سال ۱۲. شماره ۳۴. صص ۱۳۱-۱۵۶.
doi: 10.22051/jlr.2019.20256.154

References

- Candil, C. (2020, March 27). *Asian Americans report over 650 racist acts over last week, new data says*, Retrieved from: <https://www.nbcnews.com/news/asian-america/asian-americans-report-nearly-500-racist-acts-over-last-week-n1169821>.
- Kalantari Khandani, E., Farroki, M.H., & Ghonchepour, M. (2020). Critical discourse analysis of Trump's Tweets based on Van Dijk model. *Language research*, 12, 131-156 [In Persian].
- Gyory, A. (1998). *Closing the gate: Race, politics, and the Chinese exclusion act*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (2003). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Mangan, D. (2020, March 18). *Trump defends calling coronavirus 'Chinese virus' — 'it's not racist at all'*. Retrieved from: <https://www.cnbc.com/2020/03/18/coronavirus-criticism-trump-defends-saying-chinese-virus.html>.
- Markel, H. (1999). When germs travel. *The American Scholar*, 68, 61-69.
- Markel, H., & Stern, A.M. (1999). Which face? Whose nation? immigration, public health, and the construction of disease at America's ports and borders, 1891-1928. *American Behavioral Scientist* 42(9): 1313-30 .
- Markel, H., & Stern, A. M. (2002). The foreignness of germs: The persistent association of immigrants and disease in American society. *The Milbank Quarterly*, 80(4), 757-788.
- McClain, C. J. (1994). *In search of equality: The Chinese struggle against discrimination in 19th-century America*. Berkeley: University of California Press.
- Pompeo, M. (2020, 3). While the Wuhan Virus was at the top of the G7 agenda, we still reinforced other important priorities: holding authoritarian regimes accountable for malign behavior; advancing the Afghan Peace Process; and continuing our vigorous fight against terrorism. [Tweet]. Retrieved from <<https://mikepompeo.twitter.com>>
- Shah, N. (2001). *Contagious divides: Epidemics and race in San Francisco's Chinatown*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.

- Trump, D. (2020, 3). I always treated the Chinese Virus very seriously, and have done a very good job from the beginning, including my very early decision to close the “borders” from China - against the wishes of almost all. Many lives were saved. [Tweet]. Retrived from <<https://realdonaldtrump.twitter.com>>
- Trump, D. (2020, 3). The United States will be powerfully supporting those industries, like Airlines and others, that are particularly affected by the Chinese Virus. We will be stronger than ever before. [Tweet]. Retrived from <<https://realdonaldtrump.twitter.com>>
- Trump, D. (2020, 7). We are United in our effort to defeat the Invisible China Virus, and many people say that it is Patriotic to wear a face mask when you can't socially distance. [Tweet]. Retrived from <<https://realdonaldtrump.twitter.com>>.
- Van Dijk, T. (1990). Discourse & society: A new journal for a new research focus. *Discourse & Society*, 1(1), 5-16.
- Van Dijk, T. (1993). Principles of critical discourse analysis. *Discourse & Society*, 4 (2), 249–283.
- Van Dijk, T. (1995). Discourse analysis as ideology analysis. In C. Schäffner and A. L. Wenden (Eds.), *Language and peace*, (pp. 17–33). Aldershot: Dartmouth.
- Van Dijk, T. (1998). Opinions and ideologies in the press. In A. Bell and P. Garrett (Eds.), *Approaches to media discourse*, (pp 1-63). Oxford: Blackwell.
- Van Dijk, T. (2006). Discourse and manipulation. *Discourse & Society*, 17(3), 359-383.
- Van Dijk, T. (2008). *Discourse studies*. London: SAGE.
- Van Dijk, T. (2014). *Discourse and knowledge*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Van Dijk T. (2015). Critical discourse analysis. In D. Tannen, H. E Hamilton and D. Schiffrin (Eds.), *The handbook of discourse analysis*, (pp 466–485). Wiley Blackwell: Chichester, Malden,
- World Health Organization (2015). *World Health Organization Best Practices for the Naming of New Human Infectious Diseases*. Retrieved from: <<https://www.who.int/mediacentre/news/notes/2015/naming-new-diseases/en/>>

وب گاهها

- <http://projects.leadr.msu.edu/makingmodernus/exhibits/show/chineseexclusionact1882/item/333>
- <https://www.bac-lac.gc.ca/eng/Pages/home.aspx>
- <https://www.loc.gov/resource/cph.3b48680/>
- <https://www.scmp.com/comment/opinion/article/3078173/are-old-prejudices-against-asian-americans-behind-new-racist>